

De Nieuwe Waterweg in 1950. De uitgaande lichtenlijn is ingetekend. Langs beide oevers staat een groot aantal lantaarns.

Hoek van Holland uitgaande lichtenlijn

door Peter Kouwenhoven

In een serie artikelen in *de Vuurboet* wordt de nautische geschiedenis van Hoek van Holland en de Nieuwe Waterweg geschetst. Dit artikel beschrijft de wetenswaardigheden rond de lichtenlijn die de scheepvaart vanaf de Nieuwe Waterweg naar zee begeleidde.

In 1894 werden ten westen van Hoek van Holland twee kleine opengewerkte metalen vuurtorentjes geplaatst, die samen een lichtenlijn vormden over het midden van de vaarweg. Ze hadden beide een vast wit licht, dat oostwaarts was gericht. Het hoge licht stond aan de Koningin Emmaboulevard, niet ver van de plaats waar nu het Paviljoen Waterwegcentrum zich bevindt. Het lage licht stond op de westelijke kade van de Berghaven. In 1955 is de Nieuwe Waterweg uitgebaggerd en was het om nautische redenen nodig om beide lichten een eindje westwaarts te verplaatsen.

Lichtenlijn gedoofd

In 1974 zijn beide lichten gedoofd, samenhangend met het ontsteken van het licht van de nieuwe vuurtoren op de Maasvlakte. Het lage licht is afgebroken. De gemeente Rotterdam heeft het hoge licht in 1976 voor 500 gulden verkocht aan de gemeente Den Haag, die hem vervolgens als toeristische attractie op het Deltaplein in Kijkduin

heeft neergezet. Door gebrek aan onderhoud verkeerde de toren in 2003 in slechte staat. De gemeente het plan opgevat om het onderstel te vervangen. Het plan veranderde toen de Stichting Lichtopstand Hoek van Holland zich meldde. Deze stichting – opgericht door Dennis de Hoog en Jaap van Dam – wilde graag een stukje historie terugbrengen naar ‘De Hoek’ en stelde voor de oude toren te kopen. Kijkduin was echter zeer gehecht geraakt aan het markante bouwwerk op het Deltaplein en wilde niet graag afstand doen van ‘zijn vuurtorentje’. Er is toen een plan bedacht dat beide partijen tevreden stelde. Kijkduin zou een replica krijgen van het vuurtorentje en het origineel kon dan worden overgedragen aan de Stichting Lichtopstand Hoek van Holland. Gesponsord door Stena Line, de grootste werkgever van Hoek van Holland, is een replica gebouwd door de firma Waube, in samenwerking met het Haagse Mondriaan College.

Op 18 februari 2004 is het hoge licht voor een symbolisch bedrag van € 1,- overgedragen aan de Stichting Lichtop-

De Nieuwe Waterweg in 1956. Het hoge licht is net verplaatst. Het houten onderstel van het tijdelijke hulplicht staat er nog. De lantaarn is inmiddels verwijderd.

stand Hoek van Holland. Op diezelfde dag is de vuurtoren met een Chinook overgevlogen naar zijn oorspronkelijke standplaats aan de Nieuwe Waterweg. Hangend aan een paar kabels kon hij in zijn geheel worden verplaatst. Ik was erbij die dag en heb er een persoonlijk verslag over gemaakt.

Vuurtoren vliegt terug naar Hoek van Holland

Rond het middaguur was ik op het Deltaplein in Kijkduin, waar de voorbereidingen voor het transport nog in volle gang waren. De Haagse firma Waube was bezig met laswerk bij de stalen draagbalken, drie in totaal, die onder het lichthuis waren bevestigd. Hieraan zaten de kabels waaraan de 110 jaar oude toren opgetild zou worden. Een week eerder was met een ‘powerlift’ getest of de toren het zou houden als hij los van de grond kwam. Het Bureau Externe Ladingen – een samenwerkingsverband van de Koninklijke Luchtmacht, de Koninklijke Landmacht en de

Het lage licht omstreeks 1970.

Koninklijke Marine – had metingen verricht aan de constructie, toen het vuurtorentje in de kabels hing. Met een lengte van 11 meter en een gewicht van 8.500 kilo was dit een bijzondere lading voor de Chinook, die het gevaarte naar Hoek van Holland moest brengen. Maar het zou goed gaan, was de conclusie. Met een snelheid van 100 km

Het lage licht in 1973.

per uur zou hij er een krappe 20 minuten over doen. Een woordvoerder van Defensie stond dit allemaal te vertellen aan de verzamelde pers en tv-ploegen. Druk was het toen nog niet. Pas om half drie zou de Chinook langskomen en blijkbaar wisten veel Kijkduiners dat.

Nadat Waube klaar was met het laswerk, heeft de grondploeg van Defensie de kabels die de toren moesten dragen met kleine touwtjes aan elkaar gebonden en zodanig op het lichthuis klaargelegd dat ze heel snel aan de haak van de helikopter konden worden bevestigd.

Om half twee werd het al wat drukker op het Deltaplein. De Chinook was net vertrokken vanaf de vliegbasis Soesterberg. Helaas werd het weer in Kijkduin steeds slechter. Een uurtje geleden had de zon nog even geschinen, maar nu trok de lucht helemaal dicht en werd het behoorlijk nat. Dat weerhield de mensen niet om te blijven wachten, want zo'n schouwspel zou je niet vaak mee kunnen maken. Geduldig stonden ze achter de roodwit gestreepte linten, die om veiligheidsredenen om het Deltaplein waren gespannen. De Chinook zou zoveel wind verplaatsen dat de paraplu's op een gegeven moment dicht moesten.

De mensen van de veiligheidsdienst van Den Haag waarschuwden dat we straks te maken zouden krijgen met windkracht 9. Ouders werd aangeraden om hun kinderen op grotere afstand te brengen, want die zouden wel eens weg kunnen waaien. Sommigen durfden het risico wel aan en hielden hun kinderen goed vast. Ze waren niet van plan om hun mooie plekje op te geven.

Het hoge licht omstreeks 1970.

Om vijf voor half drie kwam er een kleine helikopter, die een paar rondjes om het Deltaplein vloog. Een verkenners die door moest geven hoe de boel er bij stond waarschijnlijk, want na vijf minuten kwam zijn grote broer.

Het hoge licht op het Deltaplein in Kijkduin op 9 februari 2004. Op deze dag heeft Defensie tests gedaan om te beoordelen of de constructie van het vuurtorentje bestand zou zijn tegen het luchttransport.

De Berghaven omstreeks 1970. Het lage licht is goed te zien. Het hoge licht is gemarkeerd met een witte cirkel. De witte ster op de voorgrond markeert de oorspronkelijke plek van het lage licht.

Zo'n Chinook is echt imposant. Het was een indrukwekkend schouwspel, maar fotograferen was erg moeilijk. Die windkracht 9 was niet overdreven. De camera waaide bijna uit mijn handen en regendruppels sloegen tegen de lens. Alsof je middenin een storm stond. Op goed geluk heb ik maar een paar kiekjes gemaakt. Op de toren stonden twee mannen met kleurige hesjes, die de kabels aan de haak moesten slaan om er vervolgens heel snel af te klauteren. Spannend klusje met zoveel wind. Daarna was het zo gebeurd. De vuurtoren bewoog recht omhoog en na een draai van de Chinook vloog hij vervolgens schuin naar achteren aan de kabel hangend richting Hoek van Holland. Het publiek was inmiddels behoorlijk verkleumd, maar opgetogen over wat het gezien had. Het werd daarna erg druk in de kroegjes rondom het Deltaplein. Velen wilden weer even bijkomen met een warm drankje en napraten over de gebeurtenis. Ik had zelf ook wel trek in koffie en wilde ook snel mijn camera weer droogpoetsen.

Aankomst in Hoek van Holland

Later las ik in persberichten hoe het er op de plek van bestemming aan toeging. Een kwartier na het vertrek uit Kijkduin verscheen het vliegende vuurtorentje in Hoek van Holland, waar ook veel mensen stonden te kijken. Het weer was inmiddels wat beter geworden. Maar ook

Op weg naar Hoek van Holland, 18 februari 2004.

daar waaide het natuurlijk stevig in de buurt van de helikopter. Houten afzettingsborden vlogen alle kanten op en het lukte niet om de toren neer te zetten op de provisorische fundering van spaanplaten, die langs de Nieuwe Waterweg was aangebracht. Eén poot moest als eerste de grond raken, maar door de wind draaide de toren steeds weg. De piloot van de Chinook heeft hem toen maar op het naast gelegen gras neergezet. Met een kraanwagen van de firma Boekestein uit Maassluis is hij vervolgens op zijn plek gezet; de oorspronkelijke plaats waar de vuurtoren tot 1955 heeft gestaan.

In het Vispaleis meldde de deelraadsvoorzitter Theo van Eijk even later dat hij ook die andere verdwenen vuurtoren terug wil: de gietijzeren toren die nu naast het Maritiem Museum aan de Rotterdamse Leuvehaven staat.

Eindelijk herstel

Na de spectaculaire vlucht is het herstel van het hoge licht niet direct ter hand genomen. Nog jarenlang stond hij daar aan de Koning Emmaboulevard, in verpauperde toestand, met hekken eromheen.

Pas in 2014 is het vuurtorentje geheel gerestaureerd, opnieuw met subsidie van Stena Line en van de gemeente Rotterdam. Het bedrijf Blik Schilders uit Hoek van Holland heeft er weer wat moois van gemaakt. Hij kan weer jaren mee.

Het fris geverfde hoge licht aan de Koninging Emmaboulevard.

Toevallige ontmoetingen 10 Cacilhas / Lissabon - Portugal

tekst Jaap Dirks foto Francisco Aragão

Het is een warme zomerdag in juli 2010. We rijden over de prachtige ijzeren brug die in Lissabon de Taag overspant; bovenop de auto's, daaronder de treinen. Links boven ons zien we ons eerste reisdoel en even later staan we aan de voet ervan: het in 1959 afgebouwde beeld van Christo Rei naar zijn evenbeeld in Rio de Janeiro. Ruim 28 meter en met de sokkel eronder maar liefst 75 meter hoog. Indrukwekkend, je wordt er stil van, evenals van het uitzicht vanuit het zuiden op de metropool Lissabon. Daar in de verte naar het noordwesten weten we de vuurtorens van Cascais, Cabo da Raso en Guia, waar ons hotel vlakbij staat. We zien het forteiland Bugio met vuurtoren, middenin de monding van de rivier en de oude vuurtoren bij fort Belém schuin aan de overzijde. We waren deze vakantie al op de meest westelijke punt van Europa, Cabo da Roca, en vandaag staan nog Cabo d'Espichel, Sesimbra en Setubal op de landtong ten zuiden van Lissabon, op ons vuurtorenverlanglijstje. Maar eerst dalen we weer met de huurauto af en komen in de havenplaats Almada/Cacilhas uit bij de ferryhaven. Een voorstad van Lissabon pal tegenover het centrum op de andere oever van de brede, traag stromende Taag. Het is gezellig druk hier: kleine en grote veerboten varen non stop heen en weer naar de overkant

en er is er net eentje aangekomen. De lading wordt gelost: vele forenzen, toeristen en schoolkinderen. Fel gekleurde bussen rijden af en aan over het grote plein. We zien aan de overzijde van het water de torens van de paleizen en de witte gebouwen glinsteren in de zon. We genieten van dit uitzicht en bekijken plekken waar we later in onze vakantie nog heen willen: het centrum met de heuvels, de liften en de trammetjes, het Expogebied met moderne architectuur en het prachtige aquarium meer stroomopwaarts. We kijken nog eens goed in de rondte en dan staat daar niet te missen, pal aan het water, de gietijzeren vuurtoren van Cacilhas zelf. Die ziet er goed verzorgd uit, fris donkerrood geschilderd en op een soort plateau van drie treden hoog. Ik loop er omheen, klop even op het warme metaal. Jij stond niet op het programma, aangenaam, wat een verrassing! Er worden een paar foto's genomen en het is wel duidelijk dat dit een prima plek is voor een licht op de zuidoever. Veerboten, vrachtschepen, patrouilleboten, jachten, marineschepen, vissersschepen en zelfs grote cruiseschepen glijden hier statig voorbij. Na een half uur starten we onze auto en rijden zachtjes de hoek van het plein om, op weg naar nog illustere soortgenoten.

BESTUURLUI

Herhaalde oproep: penningmeester gezocht

door Johan Bol

Wij hebben in een e-mail die aan alle leden verstuurd is, evenals tijdens de bijeenkomst in Breskens, een oproep gedaan voor de functie van penningmeester van onze vereniging. Peter Bos gaat deze functie, na een periode van 6 jaar, in april volgend jaar neerleggen. Helaas hebben zich tot op heden nog geen kandidaten gemeld.

Een vereniging kan niet functioneren zonder bestuur. Ikzelf ben vorig jaar april aangetreden als voorzitter, evenals Sander van Oudenaaren die nu de PR voor zijn rekening neemt. In april van dit jaar is Wim Andriess toegetreden tot het bestuur. Hij houdt zich bezig met regionale contacten en private beheerders.

Wij zijn nu op zoek naar een opvolger van Peter, die zich wil ontfemen over de financiën van de vereniging en de activiteiten die daarbij horen. Bij dezen een oproep om contact met ons op te nemen wanneer je bereid bent om op deze wijze een bijdrage te leveren aan het functioneren van de vereniging. De werkzaamheden beslaan een paar

uur per week en het bestuur vergadert 3 á 4 keer per jaar. Het kan toch niet waar zijn dat wij met een ledenbestand van meer dan 400 personen niet een geschikte kandidaat in ons midden hebben en dan onze toevlucht moeten zoeken tot het uitbesteden van het financieel beheer aan een administratiekantoor? Ga eens bij jezelf te rade en laat wat van je horen! Voor nadere inlichtingen kun je contact opnemen met Peter of mijzelf, per telefoon of e-mail. Graag zouden we in het bestuur ook weer een vertegenwoordigster van onze vrouwelijke leden verwelkomen, omdat ook Ine Wielenga in april terugtreedt uit het bestuur.

Contactgegevens:

Peter Bos: penningmeester@vuurtorens.org
of tel. 0485 578909

Johan Bol: jpbol27@gmail.com of tel. 030 2281527